

Abstrakt

Cílem dizertační práce je prozkoumat přístupy k učení v prostředí seminární práce prostřednictvím popisně-explorační analýzy výpovědí vysokoškolských učitelů a studentů. Zaměřujeme se na to, jak učitelé plánují a realizují procesy zadávání seminární práce přes výběr témat a typů zadání až po zapojování seminárních prací do výuky a poskytování zpětné vazby či provádění hodnocení. Pro účely operacionalizace základních pojmů jsme vypracovali pracovní typologii typů a forem zadání seminárních prací a ilustrovali je na příkladech excerpovaných z výpovědí učitelů. Konkrétní výukové strategie interpretujeme na základě modelů přístupů k učení a výuce popsanych v teoretické části, abychom zjistili, jak učitelé explicitně či implicitně podporují u studentů hloubkový přístup k učení, tj. které výukové strategie vedou k výraznému zájmu o porozumění oboru v celé jeho hloubce a šíří, a naopak které strategie vedou k pouhé reprodukci poznatků bez širších souvislostí s cílem vynaložit minimální úsilí k získání hodnocení nebo dokonce k plagiátorství. Tyto výsledky jsme konfrontovali s výpověďmi studentů, abychom ověřili, jak na jednotlivé strategie reagují. Zjistili jsme, že hloubkový přístup k učení při zpracování seminární práce podporuje komplexní a náročné zadání projektového charakteru, které řeší konkrétní problémy reálné praxe, je relevantně zapojeno do výuky a závěrečného hodnocení, a k němuž je studentovi poskytována průběžná, konkrétní a věcná zpětná vazba. Studenti taková zadání nevnímají jako „úkol pro úkol“, ale jako smysluplnou příležitost, která podněcuje jejich zájem o hlubší porozumění oboru, vlastní přínos a kreativitu. Takový úkol je oceňován i jako příležitost pro rozvoj komunikačních a sociálních dovedností včetně osobního růstu, pokud je organizován jako týmová práce. Naopak povrchový přístup k učení podporují typy zadání, která se zabývají tématy izolovanými od celkové šíře předmětu nebo oboru, nebo které lze zpracovat reprodukováním zdrojů bez nutnosti argumentace či aplikace, ale také tam, kde studenti dostávají omezenou nebo žádnou zpětnou vazbu na svou práci. Problémem může být i situace, kdy studenti nemají podrobnou představu o tom, co se při psaní seminární práce naučí. K tomu může dojít zejména tam, kde je hlavním cílem seminární práce splnění formálních požadavků stanovených studijním programem, kde vyučující dostatečně nebo vůbec neobjasní účel seminární práce nebo pokud se studenti s těmito cíli neztotožní. To může být i případ akademických dovedností, včetně práce se zdroji, pokud se zpětná vazba zaměřuje pouze na formální náležitosti a nehodnotí obsah. Poukázali jsme také na nízkou spokojenost studentů s typem tzv. tradiční seminární práce, která se zabývá výhradně teorií a známými tématy, než aby studenty podněcovala k formulaci názorů a hledání řešení. Dalším problémem je

neefektivní zapojení ústních prezentací do výuky a selhávající týmová spolupráce, které vedou k podpoře povrchového přístupu k učení a sociálnímu zahálení. V závěru upozorňujeme na strategie, které jsou vhodné pro přechodové fáze studia a které jsou prevencí nezdravých přístupů k učení.